

תפ"ח (חיפה) 39094-05-12 - מדינת ישראל נ' שי שלב

תפ"ח (חיפה) 39094-05-12 - מדינת ישראל נ' שי שלב ואח' מחוזי חיפה

תפ"ח (חיפה) 39094-05-12

מדינת ישראל

נגד

1. שי שלב (עציר)

2. דביר בן חיים (עציר)

3. עלי קארוט (עציר)

בית המשפט המחוזי בחיפה

[08.06.2014]

כב' השופט יוסף אלרון, נשיא [אב"ד]

כב' השופט משה גלעד

כב' השופט ד"ר מנחם רניאל

גזר דין

א. כללי

הנאשמים הורשעו על פי הודאתם, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום המתוקן (להלן: "כתב האישום").

העבירות בהן הורשעו הנאשמים הן: הריגה, קשר לפשע ועבירות בנשק, וזאת לפי סעיפים 298 בצירוף סעיף 29, 499 ו-144 (א) ו-(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

על פי הסדר הטיעון, הוסכם בין באי כח הצדדים, כי על הנאשמים ייגזר עונש מאסר בפועל בטווח ענישה שבין 18 שנים ל-27 שנים, כאשר כל צד יעתור בהתאם לטווח העליון או התחתון.

כמו כן, הוסכם כי יוטל על הנאשמים עונש מאסר מותנה ופיצוי כספי למשפחת המנוח, על פי שיקול דעתו של בית המשפט, כאשר המאשימה תעתור לחיוב בפיצוי, בעוד ההגנה תהא רשאית לבקש להימנע מכך.

בהתייחס לנאשם 1, תלוי ועומד נגדו עונש מאסר על תנאי חב הפעלה, בן 12 חודשים, שהוטל עליו בתיק פלילי 1184/08 (חדרה) מיום 20/09/09, והוארך לתקופה של שנתיים ביום 15/12/10 בתיק פלילי 34008-05-10 (אילת). הפעלת

מאסר על תנאי זה אינה נכללת בטווח הענישה שהוסכם עליו, והטיעון לעניין אופן הפעלתו הינו חופשי, כך שהמאשימה תעתור להפעלתו בנוסף למאסר שבטווח הענישה העליון, ובמצטבר לו, היינו 28 שנים לריצוי בפועל, בעוד ההגנה רשאית לעתור לריצוי בחופף.

ב. עובדות כתב האישום

כרקע לאמור בכתב האישום צוין, כי הנאשמים חברים. בתאריכים הרלבנטיים לכתב האישום התגורר נאשם 3 בביתו של הנאשם 2 ברח' רמב"ם 15 בנהריה (להלן: "הבית"), יחד עם הנאשם 2 ואשתו. עוד צוין, כי בתקופה הרלבנטית לכתב האישום היה סכסוך בין הנאשמים לבין אופיר לאלאזר (להלן: "המנוח") ובני משפחתו. הסכסוך נבע, בין היתר, מחוב אותו חב לכאורה המנוח לנאשמים ולוה במספר עימותים הדדיים בעלי אופי אלים, בין הצדדים (להלן: "הסכסוך").

בשלהי חודש מרץ 2012 או בסמוך לכך, בעקבות הסכסוך והעימותים ההדדיים, עברו הנאשם 1, אשתו וילדיו להתגורר אף הם בבית. בשלב זה, התקינו הנאשמים מספר מצלמות אבטחה בבית, שחוברו לממיר שהוצב בסלון הבית (להלן: "הממיר").

בתאריך 03/04/12 בשעות הערב, ובהמשך לסכסוך, הגיעו הנאשמים לאיזור מגורי משפחת המנוח ותצפתו על בני משפחתו, תוך שהם מדווחים האחד לשני על הגעת בני המשפחה ועל אפשרות הגעת כוחות משטרה למקום, ככל שיגיעו, ובשלב מסוים התפתח עימות בין הצדדים.

בעקבות האמור לעיל, קשרו הנאשמים קשר לפגוע במנוח באמצעות ירי (להלן: "הקשר"). במסגרת הקשר פעלו הנאשמים כמפורט להלן: הנאשמים הצטיידו בלא פחות משני אקדחים המסוגלים להמית אדם ובתחמושת, אותם החזיקו ונשאו ללא רשות על פי דין (להלן: "האקדחים") והמתינו עם האקדחים בסלון הבית.

נאשם 3 התקשר מספר פעמים לאנשים שונים שעיסוקם במחשבים ומצלמות וקיבל מהם, לבקשתו, הנחיות מפורטות כיצד להפסיק את ההקלטה של המצלמות בבית, כל זאת כדי למנוע תיעוד.

הנאשם 1 הזמין מונית לבית וכשזו הגיעה, התקשר לנהג וביקש ממנו שימתין באזור ויחזור עוד מעט, כל זאת על מנת להיעזר במונית כרכב מילוט. בסביבות השעה 24:35, בעת שישבו הנאשמים בסלון הבית כשהם מצויידים באקדחים והמתינו להגעת המנוח, הבחינו בשתי דמויות מגיעות לאזור הבית, כשהמנוח אחת מהן. בסמוך לכך, התקשר שוב הנאשם 1 לנהג המונית וביקש ממנו לבדוק האם יש משטרה באזור. נהג המונית בדק את האזור והודיע לנאשם 1 שאין משטרה בנמצא. בסמוך לכך, ניתקו הנאשמים את חיבור הממיר מהמצלמות, על מנת למנוע תיעוד.

הנאשמים, כשהם מצויידים באקדחים, יצאו לעבר המנוח והאדם הנוסף כשאלה נשאו סכין בכליהם. הנאשמים התחילו לירות מספר רב של יריות לעברם. לעבר המנוח נורו 6 יריות, שפגעו בבטנו, בגבו ובראשו, כשאחת מהיריות שפגעה בראש נורתה ממרחק של פחות ממטר.

כתוצאה מהירי שביצעו הנאשמים במנוח, נגרמו לו פגיעות במקומות שונים בפלג גופו העליון ובראשו. מותו של המנוח, כך צוין בכתב האישום, נגרם מנזקים חמורים לריאות ולכבד, ממעבר 3 קליעים דרך הגוו. קליע נוסף עבר משיקי במח, וסביר להניח שתרם לסיבת המוות בעקבות הנזק החמור.

בשלב זה, נמלטו הנאשמים 1 ו-2 מהמקום, עד שנעצרו על ידי המשטרה בתאריכים 18/04/12 ו-20/04/12. נאשם 3 נשאר בבית ודאג עוד באותו הלילה להעלים ראיות, ובין היתר לסלק את ממיר המצלמות מהבית ולהשמיד כרטיסי סים של מכשירי פלאפון. בהמשך אותו לילה, נעצר הנאשם 3 בבית.

במעשיהם, כמתואר לעיל, קשרו הנאשמים קשר לפגוע במנוח באמצעות ירי וגרמו בצוואת חדא במעשה אסור למותו של המנוח וכן, החזיקו ונשאו בצוואת חדא נשק ותחמושת בלא רשות על פי דין לנשיאתם והחזקתם.

ג. תסקיר נפגע אודות בני משפחת הקרבן

נעתרנו לבקשת ב"כ המאשימה והורינו על הכנת תסקיר קרבן בהתייחס למשפחת המנוח. בתסקיר זה פירטה הגב' דליה פלדמן, מפקחת מחוזית לנפגעי עבירה, את הרקע המשפחתי של הקרבן ולצורך כך שוחחה עם הוריו, אחיו ואחותו וכן עם בת זוגו לשעבר ואם בנם בן השנתיים וחצי.

בתסקיר צוין כי, כעשור עובר לאירוע נשוא כתב האישום, יחסי הוריו של המנוח עלו על שרטון, בהמשך להתמודדות משברית קודמת של האם עם טיפולים מורכבים שעברה בעקבות מחלה בה לקתה. לאירועים אלו שפקדו את המשפחה הייתה השפעה רבה על המנוח אשר היה קרוב לאמו, נזקק לה וחשש שמא עלול לאבד אותה.

בהתייחס למנוח, פורט כי התגייס לצה"ל וסיים את שירותו הצבאי, ואולם בסמוך לשחרורו ביצע עבירה אשר בגינה נדון ל-4 שנות מאסר, וכי בשנתיים שחלפו מאז שחרורו מהכלא ועד למותו נעשה ניסיון של בני משפחתו לסייע בידו להקים משפחה ולקיים אורח חיים יציב ותקין, למרות קשייו להתרחק ולהימנע ממעורבות בפלילים. בעת מותו היה בנו התינוק כבן 4 חודשים בלבד.

עורכת התסקיר ציינה כי האכזריות שבה נגרם מותו של המנוח, שכלל ירי מטווח קצר, אינה מרפה מהם ולכך השלכות ונזקים ביכולת ההתמודדות שלהם עם האבל הטראומתי והמורכב שבו הם מצויים. האם מתוארת כמי שנותרה, לאחר מותו של המנוח, שבר כלי, "מרוקנת מכוחותיה הפיזיים והנפשיים", וכי שיתפה בסימפטומים הפוסט-טראומטיים מהם היא סובלת: כמו קשיי הירדמות, סיוטים, מחשבות טורדניות, פחד, דריכות ואימה שמא הנאשמים או אחרים מטעמם, עלולים לפגוע בילדיה האחרים.

ההשפעות הרגשיות הקשות שתוארו לעיל, בהתייחס לאם, מלוות גם את האב, אשר מות בנו גרם אף לו לזעזוע עמוק, להסתגרות בתוך עצמו והימנעות מאינטראקציות עם בני משפחה וחברים. כך גם לגבי אחיו של המנוח. התרשמות עורכת התסקיר הינה שאצל משפחת הקרבן, כפרטים וכמכלול, האבל המתמשך מלווה את מהלך חייהם ומותיר את המשפחה כואבת, מרוקנת, נטולת שמחת חיים ובמשבר כרוני. כמו כן, ניכרים אצלם נזקים רגשיים ותפקודיים, במישורים נרחבים בחייהם, המועצמים, על רקע אירועים קשים בעברם (מחלת האם ופרידת ההורים). הצפייה היא לקשיים משמעותיים בהמשך התמודדות המשפחה עם האובדן הטרגי והאלים של המנוח, כשבולטת חרדתם לבריאותה ושלומה של אֵם המשפחה, וכי למעשה כל אחד מבני המשפחה (למרות הלכידות המשפחתית אותה הם מגלים) נותר בודד בכאב ובאובדן שחווה, ולכן ההערכה היא כי מצב זה עלול להימשך לאורך זמן. המשפחה מצפה כי תינתן "הכרה מקסימאלית בחומרת העבירה", וכן כי יוטל פיצוי כספי הולם, שיועבר לרווחת בנו של המנוח, אותו לא זכה לגדל.

ד. ראיות לעונש

ב"כ המאשימה הניחה בפנינו, במסגרת ראיותיה לעונש, את פסקי הדין המתייחסים לעונש המאסר המותנהתלוי ועומד כנגד הנאשם מס' 1, וכן תיעוד המתייחס לעבירות פליליות בעבר של כל הנאשמים ורישומיהם הפליליים (ט/1 - ט/12). ב"כ הנאשם מס' 1 הניח בפנינו מספר תעודות הוקרה והצטיינות משירותו הצבאי של הנאשם 1 (ס/1 - ס/3), וכן מסמכים באשר למצבו הכלכלי של הנאשם, בכלל זה הליך הוצל"פ (ס/4 - ס/5). בנוסף לכך, העידו מספר עדי אופי בעניינו של הנאשם 1- גב' מירב משה סיפרה בעדותה ובמכתב שהגישה (ס/6), כי היא מכירה את הנאשם 1 עוד מנעוריו כחבר של אחיה ובהתרגשות רבה העידה על היכרותה איתו במשך השנים ועל הקשר ביניהם, כמו גם על הקשיים שליוו את הנאשם ובני משפחתו לאורך השנים. לדברי הגב' משה, הימצאו של הנאשם 1 כיום בבית האסורים אינו "המקום הטבעי" שלו, כהגדרתה, וכלשונה "זה התסריט הכי לא אמיתי שאפשר לדמיין עבורו" (עמ' 1135 ש' 1 לפרוט').

רעיית הנאשם, גב' נטלי שלב, סיפרה על ראשית דרכה עם הנאשם ועל החלטתם למסד את הקשר ביניהם ולהינשא והיותם כיום הורים לשני ילדים, כאשר לדבריה מצבה הכלכלי הינו בכי רע, והיא מתקיימת בסיוע של "השלמת הכנסה" מן המוסד לביטוח לאומי.

גב' שלב דיברה בהתרגשות רבה על חייהם המשותפים, על הנאשם 1 כפי שהכירה אותו לאורך השנים, על הסתככות הכלכלית ולאחר מכן הפלילית, וביקשה את רחמי בית המשפט.

ב"כ הנאשם 2, הגישה אישורים על לימודיו במסגרות שונות במסגרת שירות בית הסוהר (8/ס ו-9/ס), וכן מסמך המתייחס להריגה של רעייתו ורישום פלילי של המנוח (10/ס).

עוד ביקשה ב"כ הנאשם 2 להגיש כובע צמר שנמצא בזירת העבירה ועליו דנ"א של המנוח. תחת זאת הצהירה ב"כ המאשימה על דבר הימצאו של כובע שכזה תוך שהסתייגה בהצהרתה באשר לכל מסקנה נגזרת מעובדת הימצאו של הכובע בזירת העבירה.

מטעם הנאשם מס' 2 העיד בן זוגה של אימו, מר אבי אילוק, אשר סיפר בעדותו כי הוא מכיר נאשם זה מגיל 14, לאחר שאביו הביולוגי עזב את הבית במפתיע והשאיר את אימו עם שלושה ילדים קטנים במצב כלכלי קשה ביותר. עוד הגדיר מר אילוק את הנאשם כ"בחור מושפע, בחור נגרר" לטוב ולרע, כלשונו.

באת כח הנאשם 3, הגישה כתב אישום ופסק דין המתייחס לאביו של הנאשם 3 - (11/ס - מהם עולה כי האב נהג באלימות רבה כלפי רעייתו וילדיו, בכלל זה הנאשם, מעשים אשר באת כח המאשימה באותו מקרה, הגדירה אותם כ"מעשים מחרידים ומזעזעים" אשר נמשכו מספר שנים ואשר בגינם נדון לעונש מאסר בפועל).

כמו כן הוגש מסמך ממשדד הרווחה "רשות חסות הנוער מעון אחווה עכו" מיום 27.7.05 (12/ס), המתייחס לנאשם בהיותו כבן 15, מסמך המתייחס לקליטתו במעון ובו פורטו פרטים שונים אודותיו ואודות משפחתו, בכלל זה תנאי חיי המשפחה הסוציו-אקונומיים הקשים, הסתככותו והעבירות שביצע יחד עם אחיו בחבורת נוער מנהריה, אשר:

"חי וגדל באווירה משפחתית מפורקת ומכשילה על רקע הליקוי בתפקוד שני הוריו והפירוד ביניהם. הוא סבל מאלימות ומהזנחה, נשר מלימודיו, רכש דפוסי תגובה אלימים, ביצע עבירות, נעצר והובא למעון".

משכך, הומלץ על צו מעון לגביו.

עוד הוגש "דו"ח אירוע" מיום 26/03/07 (13/ס) על כך שבהיותו חוסה במעון, נאשם 2 נפגע פגיעה מינית קשה ביותר על ידי אחר.

אימו של הנאשם 3, אשר נכחה באולם אך מפאת קשיי שפה, הגישה מכתב מטעמה (14/ס) ובו פירטה בהרחבה על הגעת המשפחה לישראל בעקבות היות בעלה לוחם בצד"ל, וקשיי הקליטה בישראל שהשפיעו בצורה קשה על חייה המשותפים עם בעלה ויותר מכך, השפעה הרסנית על ילדיהם, בכללם הנאשם אשר חווה אלימות קשה מצד אביו. האם הגדירה את בנה כ"ילד מסכן, לא היה לו יום אחד של טוב בחיים שלו, רק צרות, אבא שלו היה כמו אויב בשבילו, ואמא שלו לא יכלה לשמור עליו...".

ה. טיעוני ב"כ הצדדים לעונש

בפתח טיעוניה לעונש בעל פה ובכתב (14/ט) ייחדה באת כח המאשימה דברים למנוח ולמשפחתו וציינה כי היה בן 29 במותו "בחור צעיר שחייו נקטלו בדמי ימיו" והותיר אחריו בת זוג וילד פעוט בן 4 חודשים שהוא כיום בן שנתיים וחצי, ושה והתייחסה למכלול פרטים העולים מתסקיר הקרבן ואשר אליהם התייחסנו בסקירה לעיל. לשיטת באת כח המאשימה, נסיבותיו הספציפיות של תיק זה - על חומרת המעשה, נסיבותיו, מידת אשמתם של הנאשמים, שיקולי הגנה על הציבור, הרתעה אישית והרתעת הרבים - מצדיקות הטלת ענישה מחמירה במיוחד שתהלוך את המקרה דן.

בהמשך טיעוניה, פירטה את מכלול הנתונים לחומרה אשר לדבריה מביאים אירוע זה ל"צמרת עבירת ההריגה ובמדרג העליון הקרוב במהותו לעבירת הרצח". לדברי באת כח המאשימה, אין מדובר באירוע ספונטני, רגעי, נקודתי, חולף, בעידנא דריתחא, אלא באירוע מתמשך שנעשה ביישוב הדעת ושקדם לו קשר שקשרו הנאשמים לפגוע במנוח באמצעות ירי.

עוד טענה באת כח המאשימה כי קדמה לאירוע הירי "היערכות מוקדמת ומוקפדת", כלשונה, כאשר הנאשמים פועלים כאיש אחד ונעזרים באחרים למימוש הקשר. זאת, לאחר סכסוך קודם שלווה בעימותים אלימים המהווים מניע למעשה ותוך שהנאשמים מצטיידים בלא פחות משני אקדחים אותם החזיקו ונשאו שלא כדין (אשר הוחזקו עד אז בידי גורמים פליליים). זאת ועוד, באת כח המאשימה פירטה, אחת לאחת, את פגיעות הירי בגופו של המנוח כאשר אחת מהן בראשו ושבוצעה במרחק של פחות ממטר. זאת, תוך הפגנת נחישות בקטילת חיי המנוח, ואכזריות יוצאת דופן המגבירה את חומרת המעשה ואת אשמתם. לאחר כל זאת אף נמלטו מהזירה מבלי להושיט למנוח עזרה.

הנאשמים, כך לשיטת באת כח המאשימה, פעלו בצוותא חדא, על שלבי הביצוע השונים, החל מקשירת הקשר, עובר להיערכות, המשך בירי וכלה לאחריו בבריחה מהמקום. בנוסף לאמור לעיל, הודגשה העובדה כי לנאשמים עבר פלילי במגוון עבירות ולא מדובר במעידהחד-פעמית.

משכך, ביקשה באת כח המאשימה להטיל על הנאשמים עונש מירבי בגין עבירת ההריגה תוך שהיא מגדירה את המקרה שבפנינו כ"אחד מאותם גילויים חמורים ביותר, הנושק במהותו לעבירת הרצח".

כמו כן, טענה כי מדובר במעשים נפרדים שיש להטיל בגינם ענישה נפרדת ומצטברת, מאחר והנאשמים החזיקו ונשאו לפחות שני נשקים בהם הצטיידו מראש "ולא הוסגרו". נשקים אלה מוחזקים שלא כדין בידי גורמים פליליים. לא מדובר במעשים שנעשו "ברגע, כפרץ אחד של שלהוב הרוחות או באופן ספונטני" כי אם במעשים שבוצעו בשלבים, בנפרד, לאחר קשירת קשר והיערכות מוקדמת ומוקפדת, ו"שימוש מזוויע" שעשו בנשק. שיקולים שבטובת האינטרס הציבורי, שיקול גמול והרתעה ומתן ביטוי הולם לסלידה מהמעשים, יש בהם כדי להצדיק הטלת עונש נפרד ומצטבר בגין עבירות נשק, לעונש שייגזר בגין עבירות ההריגה והקשר.

בהתייחס לעונש המאסר על תנאי לתקופה של שנה התלוי ועומד, כאמור, כנגד הנאשם 1 במסגרת תיק פלילי 1184-08 (חדרה) והינו חב הפעלה כיוון שהוארך לתקופה של שנתיים ביום 15/12/10 בתיק פלילי 34008-05-10 (אילת), עתרה ב"כ המאשימה להפעיל עונש מצטבר לעונש המאסר בפועל שיושת בטווח הענישה העליון עליו הוסכם, קרי 28 שנים לריצוי בפועל.

לעניין הפיצוי הכספי, הפנתה באת כח המאשימה להלכה לפיה בפסיקת פיצוי, אין להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם. גם כאשר בית המשפט מעריך שאין סיכוי רב שהנאשם ישלם את הפיצוי, אין בכך כדי למנוע את חיובו בתשלום לאור המישור הערכי, המוסרי ועל פי רוחו של חוק זכויות נפגעי עבירה.

בסיכומו של דבר, ביקשה באת כח המאשימה לגזור על הנאשמים מאסר בפועל ברף העליון של הסדר הטיעון, שיכלול עונש מירבי בגין עבירת ההריגה ועונש מאסר ממושך והולם, בנפרד, בגין העבירות בנשק שירוצה במצטבר. ובהתייחס לנאשם 1 להפעיל את עונש המאסר על תנאי התלוי ועומד כנגדו, במצטבר למאסר שיוטל עליו בגין העבירות נשוא התיק שבפנינו וכן מאסר על תנאי ופיצוי מירבי למשפחת הקרבן.

מנגד, באי כח הנאשמים טענו כל אשר יכלו דברי זכות למרשיהם תוך שפירטו בהרחבה את הרקע האישי והמשפחתי של כל אחד מהם, והדגשת המצוקה, הדלות והקשיים החברתיים והכלכליים בהם גדלו.

בא כח הנאשם מס' 1, בטיעונים בעל פה ובכתב (ס/15), ציין את עובדת היות מרשו נשוי ואב לשני ילדים בגילאים 2 ו-4. את נסיבות חייו הגדיר כ"בלתי פשוטות, וזאת בלשון המעטה", בציינו את עובדת גירושי הוריו בהיותו בן שנתיים, ניתוק הקשר עם אביו וגידולו על ידי אמו "בדוחק, מחסור ועוני", והיותו נעדר צרכים בסיסיים חומריים כמו גם נעדר "חום ומשפחתיות" ותקופת נערותו תוך שהייה בפנימייה ובמקביל, עבודה בעבודות פיזיות קשות כדי לכלכל עצמו.

עוד ציין בא כח הנאשם 1, את דבר שירותו הצבאי כלוחם במג"ב, סיום טירונות בהצטיינות ותרומה רבה במהלך שירותו הצבאי והוסיף את יציאתו לקורס במסגרת "סיירת מג"ב באגף לוט"ר" אותו סיים בהצלחה, שירות כמפקד במג"ב בפלוגה לוחמת, קבלת תעודת הצטיינות בפעולה לתפיסתו של פעיל פח"ע.

בהתייחס לנסיבות ביצוע העבירות על ידי הנאשם 1, ביקש בא כוחו להדגיש, וזאת מבלי להקל ראש בחומרת העבירות אותן ביצע, כי "יש לקשור" אותן באופן ישיר למסכת חייו הכללית, נישואיו, קשייו הכלכליים ומעבר מקום מגוריו לעיר נהריה במטרה לבסס עסק אשר בדיעבד התברר ככישלון עסקי, ובהמשך, התחברותו ומעברו למגורים בבית הנאשם 2 אשר היווה עבורו תחילה "מעין דמות תומכת" ולאחר מכן התברר לנאשם 1 כי הלה אינו מנהל אורח חיים נורמטיבי.

ב"כ הנאשם 1 הדגיש, כי מרשו נוטל אחריות מלאה לביצועה של העבירה בצוותא ומביע חרטה כנה למעשה, אך טען כי יש לאבחן בינו לבין הנאשם 2, אותו הגדיר כ"הרוח החיה מאחורי המקרה", ומשכך ביקש לגזור עליו עונש "קל מזה שיוטל על הנאשם 2".

בנוסף לכך, הדגיש בא כח הנאשם 1 היבטים נוספים לקולא, בצינו את הסדר הטיעון אליו הגיעו באי כח הצדדים, חיסכון זמן שיפוטי, אורחות חייו של הנאשם עובר להסתבכותו בפלילים ורצונו להשתלב בכל תכנית שיקומית אשר תוצע לו במסגרת שירות בית הסוהר.

בסיכום טיעוניו ביקש בא כח הנאשם 1 לכבד את הסדר הטיעון באופן שייגזר על הנאשם עונש מאסר בפועל, ברף התחתון עליו הוסכם ולהפעיל את עונש המאסר המותנה התלוי ועומד נגדו בחופף לעונש זה. באשר לרכיב העונש הכספי, ביקש להימנע מהטלת סכומי קנס ופיצוי בשל מצבו הכספי הדחוק.

בפתח טיעוניה לעונש התייחסה באת כח הנאשם מס' 2, לאמור בתסקיר הקרבן והביעה צער על אובדן משפחת הקרבן והבינה לכאבם, תוך שציינה כי זו אף עמדת הנאשם אותו היא מייצגת.

אף באת כח הנאשם 2 ייחדה דברים לרקע האישי והמשפחתי של מרשה, תוך שציינה את התנאים הקשים בהם גדל. לדבריה "לא הייתה לו אפילו הזדמנות אחת במהלך חייו עד למעצרו בכדי לנהל אורח חיים נורמטיבי", וכבר בהיותו ילד צעיר, על סף גיל ההתבגרות, נקלע לסיטואציה "בלתי אפשרית" כהגדרתה, מבחינה אישית, משפחתית וכלכלית, בסביבה שבה גדל.

עוד ציינה כי מעצרו כיום היווה עבורו "הזדמנות בפעם הראשונה" לנסות ולשקם חייו במסגרת שירות בית הסוהר תוך שהוא משתתף בחוגים, מנסה להשלים תעודת בגרות ואף מביע רצון ללמוד באוניברסיטה הפתוחה ובכך לשנות את אורח חייו. זאת ועוד, באת כח הנאשם 2 טענה כי בין זה האחרון לבין המנוח היו "יחסי חברות" אשר השתבשו והתגלע סכסוך בינו לבין המנוח ומשפחתו, שהיה אלים ולווה בעימותים.

באשר למערכת יחסיו של הנאשם 2 עם חבריו בכלל, ועם חבריו לכתב האישום בפרט, טענה כי אופיינה בקשר הקרבה עד כי הוא היה זה שנתן לנאשם 3, אשר לא היתה לו קורת גג, ללון בביתו וכך גם היה בעניינו של הנאשם מס' 1 אשר נקלע לחובות ואף אותו ואת משפחתו "אסף" לביתו.

לעניין מצבו דהיום של הנאשם 2, טענה באת כוחו, כי הינו נשוי וכי רעייתו נמצאת בשלבי הריון קריטיים ומאושפזת בבית חולים מחשש לרעלת הריון.

בנוסף לאמור לעיל, ומבלי להתנער מהאמור בכתב האישום ומטיעוני באת כח המאשימה באשר להכנה, תכנון ושאר העובדות בהן הודה מרשה, ביקשה ליתן משקל לעובדת הימצאו של המנוח יחד עם אחר, בסמוך לשעה 01:00, מצויידים בסכין, את קיומו של סכסוך קודם שלוה, כאמור, בעימותים אלימים, שהתנהל בסמוך לאירוע נשוא כתב האישום, ואת הימצאו של כובע גרב ועליו ממצאי פרופיל דנ"א של המנוח.

אף באת כח נאשם זה ציינה היבטים לקולא בעניינו של מרשה, בכלל זה הודייתו, חיסכון הזמן השיפוטי, הבעת הצער והחרטה והשינוי אותו הוא מבקש לערוך באורחות חייו.

באת כח הנאשם 2 ביקשה כי בית המשפט יתייחס למכלול כאירוע אחד ויגזור עונש כולל לכל העבירות שבאותו אירוע, אותו הגדירה כאירוע מתמשך. זהות המעורבים מוגדרת ולוח הזמנים, כלשונה, "...מצומצם על פני תקופה מוגבלת, העבירות קשורות אחת בשנייה ומשלימות אחת את השנייה ואין לראות באירוע שורה של עבירות נפרדות".

סיכומי של דבר, ביקשה הסניגורית לגזור על הנאשם 2 את הרף התחתון בהסדר וכן להימנע מהטלת פיצוי כספי.

באת כח הנאשם מס' 3 עמדה בטיעוניה לעונש על מכלול הפרקים ברקע האישי והמשפחתי של הנאשם, כפי שבאו לידי ביטוי בראיות לעונש מטעמו, תוך שציינה את גילו הצעיר (כיום בן 21 ו-3.5 חודשים), היותו בן למשפחה לבנונית מדרום לבנון, שעם יציאת צה"ל מלבנון, הורשתה לעבור לישראל, בהיות אבי המשפחה חייל צד"ל ובהיות הנאשם בן 5 בלבד. מבלי לשוב ולפרט את מכלול הפרטים שאף צויינו לעיל, נטען כי אבי המשפחה היה אדם נוקשה ואלים אשר הפעיל אלימות קשה כלפי בני משפחתו, בכללם הנאשם, ואף נכלא בעקבות כך.

עוד ציינה באת כח הנאשם 3 את דבר התחברותו לחבורת נערי רחוב, הסתבכותו בעבירות רכוש, הוצאתו מהבית והכנסתו למעון נעול, שם נפל קרבן לעבירה שבוצעה בו, המשך חייו בנערותו ובבחרותו, סילוקו מהבית והיותו "הומלס" הישן בגנים ציבוריים אשר נאסף על ידי הנאשם 2 לביתו מהרחוב, שם התגורר מספר חודשים.

אף באת כוחו של נאשם זה טענה כי המנוח היה זה שהגיע בסמוך לבית הנאשם 2 באישון לילה, בלוויית אדם נוסף, ציינה את הימצאותו של סכין במקום וטענה למשתמע מכך, וכלשונה "המסקנה ההגיונית היחידה שניתן להסיק מכך, היא שבואם של השניים לא היה למטרות חברתיות כשרות גרידא".

לשיטת באת כח הנאשם 3, יש לראות את שלוש העבירות בהן הורשע הנאשם כעבירות המהווה אירוע אחד אשר יש לקבוע לגביו מתחם ענישה אחד ולקבוע לו עונש אחד ברף התחתון של מתחם הענישה שהוסכם עליו, קרי 18 שנות מאסר בפועל, אשר אף אותו הגדירה כעונש כבד מאוד. לנוכח גילו הצעיר, נתוניו האישיים, נסיבות חייו, ביקשה להימנע מקנס כספי.

הנאשמים, בדברם האחרון לבית המשפט, ציינו כל אחד בתורו כדלקמן:

הנאשם 1 ציין כי הוא מבקש לנצל את ההזדמנות להביע חרטה ולבקש מחילה בפני משפחת המנוח וטען כי הוא מצטער "על המקרה שקרה, הלוואי והייתי יכול להחזיר את הגלגל לאחור".

עוד טען נאשם זה כי כל חייו שאף לחיים נורמטיביים למרות הקשיים של מציאות חייו, שאיפתו להיכנס למסגרת שיקומית במהלך שהייתו במאסר על מנת להיות ראוי לחזור למשפחתו, להוות אדם ומודל לחיקוי חיובי בעיני ילדיו ורעייתו. הנאשם 2 פנהאף הוא למשפחת המנוח, התנצל בפניהם, ביקש סליחתם, הביע חרטה וטען כי "בסופו של דבר המנוח היה חבר שלי", הזכיר את דבר קיומו של סכסוך עם המנוח ומשפחתו ובואו בשעת לילה מאוחרת בסמוך לביתו.

אף נאשם זה ביקש ליתן לו הזדמנות לשקם עצמו בהדגישו את דבר נישואיו והריונה של רעייתו.

הנאשם 3 בדבריו הדגיש את ילדותו הקשה, הסתבכותו בפלילים וטען כי לא היה מי שידריך אותו ויפנה אותו לדרך הישר. הנאשם 3, כשני חבריו, הביע חרטה, התנצל בפני משפחת המנוח וביקש ליתן לו אפשרות לשקם עצמו, להפנותו לבית סוהר שיקומי ובלשונו "יש לי עוד דרך ארוכה, ולא ראיתי כלום מהחיים שלי".

ו. דיון והכרעה

שמענו בהרחבה את טיעוני ב"כ הצדדים. ב"כ המאשימה הפנתה למכלול שיקולים לחומרה וביקשה לגזור על הנאשמים את הרף העליון שבטווח הענישה עליו הוסכם במסגרת הסדר הטיעון; ומנגד, ב"כ הנאשמים הפנו לנימוקים לקולא ומתוך כך, ביקשו לגזור על הנאשמים את הרף התחתון שנקבע במסגרת הסדר הטיעון.

עוד ייאמר, כי בפתח טיעוניה לעונש נימקה בפנינו באת כח המאשימה את הנימוקים שבבסיס ההגעה להסדר הטיעון, תוך שצינה כי ההסדר נערך לאחר שנשקלו בכובד ראש הראיות הלכאוריות אשר בידי המאשימה וכי הסדר זה, נעשה על דעת משפחת המנוח.

זאת ועוד, הדגישה באת כח המאשימה, כי ההסדר נערך מטעמים ראייתיים ובכללם שאלת זהות היורה במנוח, וזאת על-פי החומר הראייתי אשר היה מצוי בידה עם תחילת משפטם של הנאשמים, ואף בהמשך לנוכח גרסאותיהם המאוחרות (במהלך המשפט) של הנאשמים 2 ו-3, ובמיוחד גרסתו המאוחרת של נאשם 2 אשר לאור תוכנה, מבחינה הפנימיים והחיצוניים, עיתויה וגרסאותיו המוקדמות והמאוחרות לה, לרבות במהלך החקירה, לא היה בה כדי לשנות מהשיקולים שהצדיקו את עריכת ההסדר.

חומרת מעשי הנאשמים עולה בבירור מהמסכת העובדתית שבכתב האישום כפי שפורטה על ידינו בהרחבה. על כך יש להוסיף, כי ההגעה להסדר הייתה לאחר שמיעת מרבית פרשת ראיות המאשימה ומשכך, נחשפנו לראיות אשר יש בהן כדי לבטא את החומרה הרבה שבמעשי הנאשמים, התארגנותם כחבורה תוך הצטיידות בנשק חם, אחזקתו שלא כדין ועשיית שימוש בו בליל האירוע, נשוא כתב האישום, לשם קטילת המנוח.

אמנם, כאמור, הניחו בפנינו הצדדים הסדר טיעון, ואולם, אין בכך כדי לפטור אותנו מלבחון את ענינם של הנאשמים על פי האמור בתיקון 113 לחוק העונשין, שעניינו הסדרת הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה.

הלכה היא, כי קיומו של הסדר טיעון המתייחס לעונשו של הנאשם, בין אם קובע טווח ענישה ובין אם עונש קונקרטי, אינו מבטל את תחולת ההוראות שנקבעו במסגרת תיקון 113. אין בהסכמת הצדדים לעניין העונש הראוי כדי למנוע מבית המשפט לבחון את העונש המוסכם על פי המבחנים הקבועים בחוק, תוך יישום הוראותיו (ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (04/12/13)).

לעניין הנ"ל, נפנה לאמור בע"פ 512/13:

"(א) ההבחנה המהותית בין מתחם ענישה לבין טווח ענישה מוסכם במסגרת הסדר טיעון - איננה חד משמעית בכל המקרים. מרבית השיקולים הקבועים את מתחם הענישה משפיעים, כמובן, גם על טווח העונש המושג בהסדר טיעון. על כן בחלק מהמקרים תהיה חפיפה מסוימת בין השיקולים הנשקלים בעת קביעת מתחם הענישה, לבין אלה המובאים בחשבון בקביעת טווח ענישה מוסכם בהסדר טיעון..." (פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 04/12/13) בעמ' 12).

המנגנון הקבוע בתיקון 113 לגזירת העונש - מסגרת נורמטיבית

העיקרון המנחה בענישה - עיקרון ההלימה - מבטא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40ב לחוק העונשין).

סעיף 40ג לחוק העונשין קובע, כדלקמן:

"(א). הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

(ב). הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם".

כלומר, לעניין גזירת העונש, מבחין תיקון 133 לחוק העונשין בין שני מצבים, כדלקמן:

האחד, כאשר בית המשפט הרשיע נאשם במספר עבירות המהוות אירוע אחד - שאז, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין);

השני, כאשר בית המשפט הרשיע נאשם במספר עבירות המהוות מספר אירועים - שאז, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי בית המשפט לגזור עונש נפרד לכל אירוע, או עונש כולל לכל האירועים.

ובמקום בו הטיל בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, עליו לקבוע האם העונשים יוטלו באופן חופף או במצטבר (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין). גם כשבית המשפט מטיל עונש כולל אחד בגין מספר אירועים, עליו להתחשב בכך שמדובר בריבוי אירועים ועבירות.

ייתכן גם עתה, כפי שיפורט עוד להלן, כי ענייננו נופל לגדר החלופה הראשונה. קרי, עסקינן במספר עבירות המהוות אירוע אחד, ומשכך יש לקבוע מתחם עונש הולם לאירוע כולו, ולגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, כאשר מדובר במספר עבירות המהוות אירוע אחד, הליך גזירת העונש ההולם נקבע על ידי בית המשפט, באמצעות מנגנון דו-שלבי, כדלקמן:

בשלב הראשון, בהתאם לסעיף 40ג(א), על בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם, בהתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ובמידת הפגיעה בו; במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (המנויות בסעיף 40ט).

בשלב השני, בהתאם לסעיף 40ג(ב), על בית המשפט לגזור את "העונש המתאים" המצוי במתחם הענישה שנקבע, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (אלא בהתקיים חריגים הקבועים בחוק, שאינם מתקיימים בענייננו). לפני שנפנה לקביעת מתחם הענישה ההולם הצריך לענייננו, נציין כי בהתאם לעיקרון ההלימה, אין להתחשב רק בסוג העבירות שבוצעו, אלא גם בחומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם. מכאן, כי לא מן הנמנע שלאותן עבירות יהיו כמה מתחמי ענישה שונים הנגזרים מן הנסיבות הספציפיות שבהן נעברו (ע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 05/08/13), בעמ' 16).

מתחם העונש ההולם בנסיבות העניין

משבאנו לכלל מסקנה לפיה יש לקבוע מתחם עונש הולם לאירוע כולו, ולגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע, נבחן להלן את הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות (ובמידת הפגיעה בהם); מדיניות הענישה הנהוגה וכן נסיבות הקשורות בביצוע העבירות.

הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות - מצויים ברף העליון של הערכים המוגנים, וברף העליון של עבירות האלימות - גרימה למותו של אדם באמצעות נשק חם (אקדח). הערך המוגן בו פגעו הנאשמים - חיי אדם - הוא ערך עליון שאין בלתו. במעשיהם הנלוזים והנפשעים, רמסו הנאשמים ברגל גסה את עקרון קדושת החיים והפכוהו עפר. אין צורך להכביר מילים, כי גדיעת חיי אדם והערך של חיי אדם, צריך להיות הערך המוגן ביותר בכל חברה מתוקנת.

על חשיבותו של ערך קדושת החיים, עמדה כב' השופטת שטרסברג-כהן בע"פ 7147/96:

"[...] ידע הציבור, ידעו עבריינים פוטנציאליים וידע המערער כי נטילת חיי אדם היא החמורה שבעבירות וכי בנסיבות כפי שתוארו על-ידי בית משפט קמא, יש למצות את הדין עם הנאשם באופן שיבטא את הערכת החברה לחיי אדם כערך עליון, את סלידתה ושאת נפשה ממעשיו..." (אזואלוס נ' מדינת ישראל, פ"ד (2) 412, 418-417 (להלן: "עניין אזואלוס")).

יפים לענייננו דברים שנאמרו בע"פ 9422/11:

"[...] לעיתים נדמה שחל פחות בלתי נסבל בערכם של חיי אדם. בראש ובראשונה עלינו לשוות לנגד עינינו את המנוח שחיי קופדו בנסיבות שאין להשלים עימן, ולהגנה על ערך החיים וקדושתם שמור משקל משמעותי ביותר במלאכת הענישה [...]. (איתמר דהן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 03/07/13), בעמ' 6).

אין צורך לומר, כי החזקת נשק שלא כדין פוגעת בשלום הציבור ובריאותו ויש בה כדי לזרוע אימה ופחד בקרב הציבור. הסכנה הנשקפת מביצוע עבירות בנשק רבה ומסוכנת היא.

מדיניות הענישה הנוהגת

העונש המרבי הקבוע בחוק העונשין בצידה של עבירת ההריגה, הינו עשרים שנות מאסר (סעיף 298 לחוק העונשין). עונש זה, משקף את חשיבותו של הערך המוגן ביסוד העבירה ואת החומרה המיוחסת לקיפוח חיי אדם מתוך כוונה פלילית. בפסיקה נקבע, שכאשר עסקינן בעבירת הריגה "הנמצאת על סיפה של עבירת הרצח", קרי, כאשר נסיבותיו של מעשה ההמתה מתאפיינות בחומרה קשה במיוחד - כפי בענייננו - ניתן להשית את העונש המרבי הקבוע בצידה של העבירה, או עונש הנושק לעונש המרבי האמור (ראו, למשל, ע"פ 2196/10 אגבריה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 08/03/12) (להלן: "עניין אגבריה"); ע"פ 2562/10 באדיר נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 02/04/12)).

לעניין זה נפנה לדבריו של כב' השופט טירקל בע"פ 1456/01:

"אכן, העונש שנגזר על המערער הוא העונש המרבי הקבוע לעבירה בחוק, אולם יש לזכור כי במדרג המעשים הגורמים למותו של אדם עומד מעשהו של המערער [...] בדרגה החמורה ביותר, זו המתקרבת לרצח, ורק כפסע היה בין המערער לבין הרשעתו ברצח" (חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 609, 614 (להלן: "עניין חדד")).

נפנה גם לדברים שנאמרו בעניין "אזואלוס" הנ"ל:

"העונש המרבי הקבוע לצדה של עבירת הריגה הוא 20 שנה. בענייננו, כפי שעולה מכל הנסיבות שפורטו פרט היטב על-ידי בית-המשפט המחוזי, כפסע היה בין עבירות הרצח לעבירות ההריגה שבהן הורשע המערער, ועל כן מן הראוי היה שעונשו של המערער יתקרב לעונש המרבי" (אזואלוס נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(2) 412).

עוד נקבע בפסיקה, כי יש לנקוט ברמת ענישה מחמירה, עת מדובר בעבירות של "שפיכות דמים". לעניין זה, נפנה לדבריו של כב' השופט טירקל בעניין "חדד" הנ"ל:

"רבו העבריינים, נגע האלימות פשה בבתינו וברחובותינו... העבירה של שפיכות דמים - שהיא משבע מצוות בני נח ומשלוש העבירות שעליהן "ייהרג ולא יעבור" - היתה כמעט לדבר יום ביומו... אין אנו פטורים עוד מלהתוות קיום לרמת הענישה הראויה שבגדרם יש לנקוט בגישה המחמירה, לאמור בגישה הרואה בעונש המרבי את נקודת המוצא; שממנו מפחיתים לפי נסיבות המקרה, נסיבותיו האישיות של העבריין, תדירותה או נדירותה של העבירה, הרתעת עבריינים בכוח ועצמת הסלידה ושאת הנפש של החברה" (חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 609, 614-613).

זאת עוד, נקבע, כי ירי של כדורים רבים למקום בו מצויים אנשים, בשים לב לפוטנציאל הקטלני הגלום בכך, מצדיק השתת עונשי מאסר ממושכים הניצבים ברף הגבוה של הענישה הנוהגת בעבירות ההריגה. יפים לעניין זה, דבריו של כב' השופט רובינשטיין בעניין "אגבריה" הנ"ל:

"אשר לעונשי המאסר, לאחר ששקלנו בדבר הגענו לכלל מסקנה כי אין מקום להתערבותנו בהם, אף אם נמצאים הם ברף הגבוה של הענישה בעבירות ההריגה [...] עמדתנו יסודה בנסיבות החמורות במיוחד, של ירי רב כדורים למקום בו מצויים אנשים, תוך שהסיכוי לפגיעה - ופגיעה קטלנית - גבוה ביותר (עניין אגבריה, פסקה כ"ג לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין).

יצוין, כי בשנים האחרונות נוטה הפסיקה להחמיר בענישה המוטלת בגין ביצוע עבירות בנשק (ראו, למשל, ע"פ 2251/11 נפאע נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 04/12/11); ע"פ 4450/11 עספור נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 08/02/12); ע"פ 3156/11 זראיעה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 21/02/12); ע"פ 2044/11 מדינת ישראל נ' בלוצרקובסקי (לא פורסם, 08/02/12)).

יפים לעניין זה דברים שנאמרו בע"פ 1323/13:

"[...] נוכח היקפן המתרחב של עבירות המבוצעות בנשק [...] וזמינותו המדאגה של נשק בלתי חוקי במחוזותינו, התעורר הצורך להחמיר בעונשי המאסר המוטלים בעבירות אלה [...] (רך חסן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 05/06/13), בעמ' 10).

על הסיכון הטמון בעבירות המבוצעות בנשק, עמד בית המשפט העליון בע"פ 4945/13:

"עבירות המבוצעות בנשק - לרבות רכישה, החזקה ונשיאת נשק - טומנות בחובן פוטנציאל סיכון הרסני לפגיעה בשלום הציבור וביטחונו. החשש הוא כי נשק המוחזק שלא כדין ישמש לפעילות עבריינית העלולה להביא לפגיעה ואף לקיפוח חייהם של אזרחים תמימים [...] עצם החזקת נשק בעל פוטנציאל קטילה מבלי שיש עליו ועל בעליו פיקוח מוסדר של הרשויות טומן בחובו סיכון [...] (מדינת ישראל נ' עבד אלכרים סלימאן (לא פורסם, 19/01/14), בעמ' 6) (להלן: "עניין סלימאן").

עמדת הפסיקה מחמירה אף יותר - באשר לענישה המוטלת בגין ביצוע עבירות בנשק - שעה ששימש הנשק, הלכה למעשה, לשם ביצוע קטילת חיי אדם.

עיון במקרים דומים בפסיקה בהם בוצעו עבירות בנשק, העלה מספר מקרים רלוונטיים לענייננו, אשר בכולם נגזרו עונשי מאסר בפועל, בטווח הנע בין 3 ל- 7 שנות מאסר בפועל.

באשר לעבירת קשירת הקשר בה הורשעו הנאשמים, נראה כי עבירה זו נבלעת בעבירה העיקרית שבה הורשעו הנאשמים, קרי עבירת ההריגה.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

לירי שביצעו הנאשמים קדם תכנון מפורט ומחשבה: כאמור, הנאשמים הגיעו לאזור מגורי משפחת המנוח ותצפתו על בני משפחתו, הצטיידו בשני אקדחים ובתחמושת והמתינו למנוח בסלון הבית, בעוד הנאשם 3 התקשר לאנשי מחשבים ומצלמות וקיבל מהם, לבקשתו, הנחיות מפורטות כיצד להפסיק את ההקלטה של המצלמות בבית, כדי למנוע תיעוד. כאמור, הנאשם 1 הזמין מונית לבית וכשזו הגיעה, התקשר לנהג וביקש ממנו שימתין באזור ויחזור עוד מעט, כל זאת על מנת להיעזר במונית כרכב מילוט. ולאחר מכן, התקשר שוב הנאשם 1 לנהג המונית וביקש ממנו לבדוק האם יש משטרה באזור. כמו כן, הנאשמים ניתקו את חיבור הממיר מהמצלמות, על מנת למנוע תיעוד.

שלושת הנאשמים נטלו חלק בביצוע העבירות בהן הורשעו, וירו בצוותא חדא מספר רב של יריות לעבר המנוח והאדם הנוסף.

הנזק שצפוי היה להיגרם לאדם הנוסף ועוברי אורח כתוצאה מן הירי שבוצע הוא כבד למדי. לעניין זה יש לציין כי יש בסוג הנשק - כנסיבה הקשורה בביצוע העבירה - כדי לקבוע את פוטנציאל הנזק הכרוך במעשה העבירה. כמו כן, הנזק שנגרם בפועל מן הירי שביצעו הנאשמים - בעטיו מצא המנוח את מותו - הוא קטלני ובלתי הפיך.

הנסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירות אף הן עומדות להם לרועץ. המדובר, כאמור, בסכסוך כספי לכאורי, שלושה במספר עימותים הדדיים בעלי אופי אלים בין הצדדים, ועל רקע סכסוך זה גמלה בלבם של הנאשמים ההחלטה להמית את המנוח באמצעות ביצוע ירי.

לאחר שקלול אמות המידה כמפורט לעיל, אנו קובעים כי מתחם הענישה ההולם את מעשי העבירות שביצעו הנאשמים - קשירת קשר, הריגה בדם קר, שקדם לה תכנון מקדים ומדוקדק באמצעות נשק חם שהחזיקו שלא כדין - נע בין 20 שנים ברף התחתון, לבין 27 שנים ברף העליון.

הגבול העליון של מתחם העונש ההולם, קרי: 27 שנות מאסר בפועל.

הגבול התחתון של מתחם העונש ההולם, קרי: 20 שנות מאסר בפועל, משקף לדעתנו את הסף התחתון של התיק שבפנינו, בהתחשב בנסיבותיו החמורות.

יחד עם זאת, אין להתעלם מן הרף התחתון של 18 שנים שנקבע בין הצדדים בהסדר הטיעון. דהיינו, בסופו של דבר, במקרה זה, מתחם העונש ההולם זהה לטווח הענישה שסוכם בהסדר הטיעון.

נסיבות נוספות - לקולה ולחומרה בהתאם לסעיף 40יב לחוק העונשין, מלבד הנסיבות שפורטו לעיל (אלו הקשורות בביצוע העבירה, ואלו שאינן קשורות בביצוע העבירה), רשאי בית המשפט לשקול נסיבות נוספות.

נפרט להלן את הנסיבות הנוספות ששקלנו בקובענו את העונש ההולם שיש לגזור על הנאשמים.

כל אחד מבאי כח הנאשמים וכולם יחדיו, עשו מאמץ רב למזער את מיקומו, תפקידו, חלקו והדומיננטיות של הנאשם אותו הם מייצגים כאשר לטעמנו, יש לראות את חלקם של הנאשמים כגוף אחד.

המאשימה, ברוב הגינותה, לא התעלמה בכתב האישום מקיומו של סכסוך בין הנאשמים לבין המנוח ובני משפחתו וכי, סכסוך זה אף לווה במספר עימותים הדדיים בעלי אופי אלים בין הצדדים. כמו כן, עובדת התקבצותם יחדיו של הנאשמים ובני משפחותיהם בדירת מגורים אחת תוך שהתקינו מספר מצלמות אבטחה בבית מהטעם האמור לעיל.

יחד עם זאת, הנאשמים לא שקטו על השמרים מתוך חשש זה או אחר מהמנוח או בני משפחתו, אלא כעולה מעובדות כתב האישום בהן הודו, הם נקטו יוזמה אשר יש בה כדי ללמד על תכנון מוקדם של מהלך אלים כלפי המנוח, כאשר בתאריך 03/04/12 בשעות הערב, הגיעו לאזור מגורי משפחתו של המנוח, תצפתו על בני משפחתו ודווחו האחד לשני על הגעת בני המשפחה ועל אפשרות הגעת כוחות משטרה למקום ואף התפתח עימות בין הצדדים. יתרה מזאת, הנאשמים הודו כי קשרו קשר לפגוע במנוח באמצעות ירי ומשכך אף הצטיידו בלא פחות משני אקדחים המסוגלים להמית אדם ובתחמושת. כל זאת כאמור שלא כדין.

עובדות כתב האישום מלמדות כי הנאשמים למעשה, המתינו להגעתו של המנוח לדירה בה שהו, והודייתם כי התקשרו לנהג מונית מתוך כוונה להיעזר בו לצורך מילוט, יש בה כדי ללמד על כוונתם להיפרע מהמנוח ולהימלט.

על כל אלה, יש להוסיף את יציאתם של הנאשמים מהדירה כשהם מצויידים באקדחים ויורים לעברו של המנוח מספר רב של יריות עד כי נפגע משש יריות כאשר אחת מהן פוגעת בראשו ממרחק של פחות ממטר ולמעשה, נגרמות למנוח פגיעות רבות במקומות שונים בפלג גופו העליון ובראשו. הנאשמים מס' 1 ו- 2 נמלטו מהמקום, בעוד נאשם מס' 3 נותר בדירה ודאג ל"העלים" ראיות.

לא מצאנו לנכון לקבל עמדה זו או אחרת של מי מבאי כח הנאשמים, אשר ביקש למזער את חלקו של מרשו במסכת העובדתית נשוא כתב האישום. אף אחד משלושת הנאשמים לא הסתייג ממעשהו של האחר, אעיר דבר מה לנוכח המעשים שקדמו לאירוע קטילתו של המנוח ואף לא במהלך האירוע והבריחה מהמקום והותרת המנוח שרוע פצוע וזב דם. כל אחד מבאי כח הנאשמים ביקש להדגיש את עובדת היות המנוח מעורב בפלילים ודבר קיומו של עבר פלילי לחובתו. אין בכך, לדעתנו, כדי להמעיט מחומרת מעשיהם של הנאשמים ולנוכח המפורט לעיל.

איננו מוצאים כי מן הראוי לאבחן את עונשו של מי מבין הנאשמים מעונשם של האחרים והמסכת העובדתית שבכתב האישום מלמדת בסופו של יום, כי בראייה כוללת, בפנינו התארגנות קבוצתית, ולא ניתן לומר כי חלקו של זה פחות מזה של האחר.

אנו מקבלים את עמדת באת כח המאשימה כי בפנינו מעשה, אשר על פי נסיבותיו, הינו על גבול הרצח. מספרם הרב של הפגיעות במנוח, בכלל זה הירי מטווח של פחות ממטר, מצדיקים נקודת מבט זו.

איננו מתעלמים מהעובדה שהיה זה המנוח אשר היה בקרבת ביתו של נאשם 2 (והנאשמים בכלל) והעובדה כי בסמוך לגופתו נמצאה סכין וכובע גרב ואולם, למרות עובדות אלה, עדיין מרחק רב בין "מעשה שלא נעשה" מצידו של המנוח לבין יציאתם של הנאשמים מצויידים באקדחים, הירי בו וקטילתו.

יוער, כי גם אם חשו הנאשמים מאוימים, היו פתוחות בפניהם אפשרויות אחרות ובכלל זה, פנייה לרשויות החוק. לא ניתן ליטול את חייו של אחר, רק משום תחושת האיום או "מצוקה" כביכול לה הם מרמזים בטיעונם.

בבואנו לקבוע את "העונש המתאים" לנאשמים בתוך מתחם העונש ההולם, ולמעשה בתוך טווח הענישה שהוסכם בהסדר הטיעון, נתחשב בנסיבותיהם האישיות והמשפחתיות של הנאשמים ואנו אף מסכימים ומקבלים כי המדובר בנסיבות מיוחדות וקשות אשר הן בהחלט לנגד עינינו בבואנו לגזור את דינם. אולם, נקבע לא אחת, כי חומרת המעשים והעבירות דוחקות לעיתים ברמה משמעותית ביותר את שיקולי השיקום ואת היבטי הנסיבות האישיות של הנאשמים כאשר המדובר בעבריינות קשה במיוחד וכך יש לראות את המעשים במקרה דנן.

כאן המקום לציין את האמור בתסקיר הקורבן, בהתייחס לבני משפחת המנוח אשר ליוו בנוכחותם את הדיונים ונהגו באצילות נפש של ממש, בכך שנתנו הסכמתם להסדר הטיעון. אפשר להבין את תחושותיהם, את מכאובם ואת שעובר עליהם מאז מותו של יקירם המנוח ותוצאת אופן קטילתו על חייהם ביום יום.

יפים לענייננו, דברים שנאמרו על ידי כב' המשנה לנשיא (כתוארו אז) כב' השופט חשין, בע"פ 8314/03:

"בית-המשפט חייב להעלות את תרומתו הצנועה במלחמה הקשה שיש לחברה בישראל באלימות הגוברת והולכת ברחובות ובבתים, ותרומה זו תמצא את ביטויה בעונשים החמורים ששומה עליהם על בתי-המשפט לגזור על מעשי אלימות שפשו במקומנו כמגיפה. עלינו למוד את הרחמים שבליבנו כמידה הראויה להם, והרי ידענו כי כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן. יצא הקול מבית-המשפט ויילך מקצה הארץ ועד קצה. יצא הקול ויידעו הכל כי מי שיורשע בעבירת אלימות יישא בעונש חמור על מעשהו. והעונש יהיה על דרך הכלל כליאה מאחורי סורג ובריח. וכלל שייעצם מעשה האלימות כך תאריך תקופת המאסר..." (רג'אח שיהד נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 07/06/05), בעמ' 3). רבות דובר, נכתב ונאמר על עקרון קדושת החיים ועל כך, שיש ליתן ביטוי בענישה מחמירה למי שנוטל את חייו של האחר וכך אנו סבורים, יש לעשות במקרה דנן.

למרות החומרה המיוחדת שיש לנסיבות דנן, אנו מחליטים לכבד את מסגרת הסדר הטיעון אליו הגיעו באי כח הצדדים ואנו קובעים כי בנימוקיה של באת כח המאשימה יש כדי לקיים את "הלכת האיזון" שבע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פד"י נ"ז(1), 577, באשר לעקרונות המנחים, אימוץ הסדרי טיעון.

נראה לנו כי בנסיבות העניין, יש לראות את המסכת העובדתית כאירוע אחד ויש לגזור עונש אחד לגבי כל העבירות על ריבויין.

העונש המתאים שיש לגזור על הנאשמים בנסיבות העניין כאמור לעיל, בשלב זה, על בית המשפט לגזור עונש המצוי במתחם הענישה שנקבע לעיל, ובעשותו כן עליו להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (המפורטות בסעיף 40א לחוק העונשין), ובהתאם לסעיף זה, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימותן "ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה".

עמדנו לעיל בהרחבה על נסיבותיהן של הנאשמים - אלו שאינן קשורות בביצוע העבירה - ונציין כי נסיבות אלו הובאו במכלול שיקולנו, לקולה ולחומרה, בקובענו את העונש ההולם והראוי שיש לגזור על הנאשמים.

זאת ועוד התחשבנו גם בשיקולי הענישה הרלבנטיים, בכלל זה, הרתעתם האישית של הנאשמים וכן הרתעת הרבים, (סעיפים 40א - 40ז. לחוק העונשין) ואנו סבורים כי שיקולים אלו, אף הם מחייבים הטלת ענישה מחמירה.

אנו סבורים כי העונש שנגזר על הנאשמים הולם, ומאזן נכונה בין השיקולים לקולה, בעיקר הודאתם במסגרת הסדר הטיעון, לבין השיקולים לחומרה לחובתם.

העונשים הושתו בהתחשב, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, ומבטאים יחס הולם בין חומרת מכלול מעשיהם ומידת אשמתם של הנאשמים לבין תקופות המאסר שהוטלו על הנאשמים.

סיכומו של דבר, לאחר ששקלנו את העבירות, נסיבותיהם, הערכים החברתיים הנפגעים, ואת מדיניות הענישה הנהוגה, כמו גם את מכלול השיקולים הרלוונטיים הן לחומרה והן לקולא, אנו גוזרים על כל אחד הנאשמים את העונשים, כדלקמן:

א. 25 שנות מאסר מתוכן 23 שנות מאסר בפועל והיתרה על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יעברו עבירות אלימות ונשק מסוג פשע.

ב. בהתייחס לנאשם מס' 1, אנו מפעילים את עונש המאסר על תנאי חב ההפעלה בן 12 החודשים, שהוטל עליו בת"פ 1184/08 (חדרה) מיום 20/09/09 והוארך לתקופה של שנתיים ביום 15/12/10 בת"פ 34008-05-10 (אילת) באופן שירוצה במצטבר לעונש המאסר בפועל שהוטל עליו כמצויין לעיל, כך שירצה בסך הכל 24 שנות מאסר בפועל.

לפני סיום, נפנה לדברים שנאמרו בע"פ 4173/07:

"כאשר נאשם מגיע להסדר טיעון עם התביעה הכולל עונש בטווח ענישה מוסכם המוצג בפני בית המשפט על ידי כל אחד מהצדדים על פי הטיעון כפי שהוסכם, הרי שהוא נוטל על עצמו את הסיכון כי יושת עליו הרף המקסימאלי של הטווח המוסכם" (פלוני נ' מדינת ישראל, (לא פורסם, 16/08/07), פסקה 8).

והדברים מקבלים משנה תוקף בענייננו, שעה שהעונשים שהוטלו על הנאשמים, אינם מצויים ברף המקסימאלי שעליו הסכימו הצדדים בהסדר, אלא במרכז הטווח עליו הוסכם.

כמו כן, על כל אחד מהנאשמים לפצות את עיזבון המנוח בסך של 50,000 ₪ אשר יופקדו בגזברות בית המשפט עד לא יאוחר מיום 01/10/14.

לעניין זה, הלכה היא, כי "יכולותיו הכלכליות של העברייני אינן מהוות שיקול בקביעת שיעור הפיצוי לטובת משפחת המנוח" (ע"פ 329/13 סגונדו לוי ורגס נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 09/03/14), בעמ' 8).

לצורך מניין תקופת המאסר, תמנה תקופת שהייתם של הנאשמים במעצר וזאת כדלקמן:

נאשם 1 מיום 18/04/12, נאשם 2 מיום 20/04/12, נאשם 3 מיום 24/04/12.

הודעה לנאשמים זכות הערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, י' סיוון תשע"ד, 08 יוני 2014, במעמד באי כח הצדדים והנאשמים.